

درس چهارم

امت و حکومت نبوی در مدینه

۱- مهم ترین نتیجه هجرت پیامبر به یثرب چه بود؟

مدینه یا مدینه النبی پیش از هجرت پیامبر به آن شهر، یثرب نام داشت. هجرت رسول خدا و پیروانش از مکه به یثرب یکی از رویدادهای سرنوشت ساز تاریخ اسلام به شمار می رود. در نتیجه این رویداد، زمینه و شرایط مناسبی برای برپایی امت و حکومت اسلامی فراهم آمد.

۲- ویژگی های شهر یثرب را بنویسید.

۱- شهر یثرب را تعدادی محله مسکونی تشکیل می دادند که کشتزارها و نخلستان ها میان آنها فاصله انداخته بود. این محله ها بیشتر به دهکده هایی شباهت داشتند که در هر یک از آنها اعضای یک قبیله یا طایفه زندگی می کردند.

۲- ساکنان شهر یثرب در دوران جاهلیت، شامل دو گروه یهود و عرب بودند.

۳- قبیله ها و طایفه های یهودی و عرب ساکن یثرب نیز از نظر سیاسی پراکنده و مستقل از یکدیگر بودند.

۴- این شهر فاقد یک مرکز و مکان مشورت و تصمیم گیری عمومی مانند دارالندوه در مکه بود.

۵- از آنجایی که مرجع سیاسی قدرتمندی در یثرب وجود نداشت تا به اختلاف ها رسیدگی و مانع دشمنی و نزاع شود، هرگاه جنگی میان دو یا چند قبیله پیش می آمد، برای مدت طولانی ادامه می یافت.

۶- یثرب از نظر اقتصادی شهر ثروتمندی به شمار نمی رفت و جایگاه برجسته ای در اقتصاد شبه جزیره عربستان نداشت.

۳- شغل های مردم یثرب در آستانه هجرت پیامبر را شرح دهید؟

اغلب مردم آن شهر به کشاورزی اشتغال داشتند و از درآمد و رفاه اقتصادی بالایی برخوردار نبودند. همچنین فعالیت های تجاری یثربیان خیلی گسترده نبود و برخلاف مکیان، روابط تجاری و سیاسی گسترده ای با قبایل و ساکنان دیگر شهرها و مناطق عربستان و کشورهای همسایه نداشتند.

۴- اوضاع اعتقادی و دینی مردم را بیان نمایید؟

به لحاظ اعتقادی و دینی، اکثر اعضای قبیله های عرب ساکن شهر یثرب پیرو آیین بت پرستی بودند. حضور یهودیان در آن شهر، سبب

شده بود که بت پرستان، اخبار و آگاهی مختلفی درباره تاریخ پیامبر الهی کسب نمایند.

۵- مردم یثرب برای از بین بردن اختلافات چه راه حلی در پیش گرفتند؟

مردم یثرب که از تفرقه و جنگ به ستوه آمده بودند، اندکی پیش از هجرت، در صدد برآمدند شخصی به نام عبدالله بن ابی را به ریاست خویش برگزینند تا پراکندگی آنان را از میان برداشته و امور شهرشان را نظم و سامان دهد؛ اما این تصمیم، هرگز عملی نشد.

۶- مردم یثرب ابتدا چگونه با پیامبر خدا آشنا شدند؟

حضرت محمد صلی الله علی هواله در سال ۱۱ بعثت، شش نفر از مردم یثرب را که برای انجام مراسم حج به مکه رفته بودند، به اسلام دعوت کرد. آنان مسلمان شدند و پس از بازگشت به شهر خود به تبلیغ اسلام پرداختند.

۷- پیمان‌های عقبه اول و دوم را توضیح دهید.

سال بعد، ۱۲ مرد یثربی، هنگام مراسم حج در مکانی موسوم به عقبه در مینا، با پیامبر بیعت کردند که در تاریخ به پیمان عقبه اول معروف شده است. در مراسم حج سال سیزدهم بعثت نیز، ۷۳ مرد و دو زن از اهالی یثرب در عقبه با رسول خدا پیمانی را بستند که به عقبه دوم مشهور است.

۸- چرا پیمان عقبه دوم، عمق نفوذ و گسترش اسلام را در یثرب نشان می‌دهد؟

زیرا شمار قابل توجهی از اعضای قبیله‌های مختلف به ویژه اوس و خزرج در آن حضور داشتند و به احتمال فراوان آنان نماینده عده دیگری نیز بوده اند. این در حالی بود که ساکنان یثرب تا آن زمان ارتباط چندانی با شخص پیامبر نداشتند و نمایندگان آنان نیز تنها ملاقات کوتاهی با آن حضرت داشتند.

۹- کدام پیمان پایگاه امن و مطمئنی را برای اسلام و مسلمانان در یثرب ایجاد کرد؟

پیمان عقبه دوم

۱۰- بعد از کدام پیمان رسول خدا به مسلمانان فرمان داد که به یثرب هجرت کنند؟

عقبه دوم

۱۱- چگونه هجرت پیامبر به مدینه را توضیح دهید؟

پیامبر نیز پس از آنکه از دسیسه مشرکان در دارلندوه برای کشتن خود آگاه شد، با فداکاری علی علیه‌السلام مخفیانه از مکه خارج و به سوی یثرب حرکت کرد.

۱۲- پیامبر و مهاجران پس از هجرت به مدینه چگونه در آن جا ساکن شدند؟

انصار (مسلمانان اهل مدینه) به گرمی از رسول خدا و دیگر مهاجران استقبال کردند و در منازل خویش پذیرای آنان شدند. پیامبر اندکی پس از ورود به مدینه، قطعه زمینی را که از آن دو یتیم بود برای بنای مسجد خریداری کرد. مسلمانان همگی با اشتیاق فراوان در ساخت مسجد مشارکت ورزیدند. این مسجد بسیار ساده و از سنگ و گل ساخته شده بود. رسول خدا، اتاق‌های کوچکی را در کنار آن برای سکونت خویش در نظر گرفت. آن حضرت همچنین زمین‌هایی را که صاحب نداشت، به مهاجران داد که برای خود خانه بسازند و این غیر از زمین‌هایی بود که انصار به مهاجران بخشیده بودند. برخی از مهاجران بی‌بضاعت نیز در مسجد اقامت گزیدند و به اهل صُفه مشهور شدند. اینان به دلیل همجواری با محل سکونت پیامبر، ارتباط نزدیک‌تری با آن حضرت برقرار کردند و همانند نگهبانان ویژه ایشان به شمار می‌رفتند.

۱۳- علت انجام اقدامات پیامبر پس از هجرت به مدینه چه بود؟

در پی سکونت پیامبر و مهاجران در مدینه، اجتماعی از مسلمانان در این شهر به وجود آمد. اعضای این اجتماع شامل قبیله‌ها و طایفه‌های گوناگونی بودند که برخی از آن‌ها کینه و دشمنی طولانی با هم داشتند. همچنین علاوه بر مسلمانان، پیروان آیین‌های دیگری مانند یهودیان و بت پرستان نیز در آنجا می‌زیستند.

از این رو، رسول خدا، به منظور ایجاد همبستگی میان مهاجران و انصار، هم‌زیستی مسالمت‌آمیز تمام ساکنان مدینه و تأمین نظم و امنیت در آن شهر، اقدام‌های مهمی انجام داد.

۱۴- مهم‌ترین اقدامات پیامبر پس از هجرت به مدینه را ذکر کنید؟

۱- پیوند برادری، تحکیم وحدت دینی

۲- پیمان‌نامه عمومی مدینه

۱۵- هدف پیامبر از پیوند برادری بین مسلمانان پس از هجرت به مدینه چه بود؟

پیامبر اکرم در نخستین ماه‌های پس از هجرت به هدف ایجاد هم‌دلی و وحدت دینی میان پیروانش به آنان دستور داد که هر فرد بدون در نظر گرفتن قبیله یا طایفه خود با فرد دیگری پیوند برادری برقرار نماید.

۱۶- پیامبر پیوند برادری را بین چه کسانی برقرار کرده بود؟

این پیوند گاه میان دو نفر از مهاجران و اغلب بین یکی از انصار و یکی از مهاجران برقرار گردید. سیره‌نویسان اسامی اشخاصی را که در نتیجه فرمان رسول خدا با یکدیگر برادر شدند، ثبت کرده‌اند؛ از جمله نوشته‌اند که پیامبر، علی علیه‌السلام را به عنوان برادر خویش برگزید.

۱۷- اهداف پیامبر از پیمان‌نامه عمومی مدینه چه بود؟

۱- وجود قبیله‌ها و طایفه‌های پراکنده با عقاید دینی گوناگون و پیشین‌های آکنده از اختلاف و درگیری، همواره تهدیدی جدی برای آرامش و امنیت مدینه به شمار می‌رفت. ۲- از سوی دیگر، این شهر به عنوان پایگاه اسلام، با خطر جدی حمله دشمنان خارجی و به خصوص مشرکان مکه روبه‌رو بود. از این رو، رسول خدا در صدد برآمد مدینه را از نظر سیاسی و نظامی متحد سازد و نظم و امنیت را در آنجا برقرار نماید.

۱۸- مهم‌ترین اقدام پیامبر برای تأسیس نظام اجتماعی و سیاسی منسجمی در چارچوب دین اسلام چه بود؟

پیمان‌نامه عمومی یا به قول امروزی‌ها قانون اساسی مدینه

۱۹- محتوای پیمان‌نامه عمومی مدینه چه بود؟

این پیمان‌نامه، حقوق و مسئولیت‌های هر یک از گروه‌های مسلمان و غیرمسلمان و چگونگی ارتباط آن‌ها را با یکدیگر مشخص می‌کرد.

۲۰- مهم‌ترین مخالفان اقدامات پیامبر در مدینه چه کسانی بودند؟

سرآمد آنان، منافقان و یهودیان بودند. علاوه بر آن، برخی از بت‌پرستان نیز از دستورات پیامبر سرپیچی کردند و مانع اسلام آوردن اعضای قبیله و طایفه خود شدند.

۲۱- سردسته‌ی منافقان مدینه که بود؟ علت مخالف او با پیامبر چه بود؟

سردسته آنان عبدالله بن ابی بود که پیش از هجرت گروه‌هایی از مردم یثرب قصد داشتند او را به ریاست شهرشان برگزینند. او که در میان قوم خویش جایگاه رفیعی داشت، پس از پیروزی مسلمانان در جنگ بدر به ظاهر مسلمان شد؛ اما ردپای او در بسیاری از فتنه‌ها و آشوب‌ها آشکار است.

۲۲- عبدالله بن ابی در چه جریان‌اتی به فتنه و آشوب پرداخت؟

هنگامی که رسول خدا برای محاصره یهودیان بنی نضیر حرکت کرد، وی، آنان را به مقاومت در برابر مسلمانان ترغیب نمود و وعده یاری به آنها داد، اما به وعده خود عمل نکرد. سردسته منافقان همچنین می‌کوشید که انصار را علیه مهاجران تحریک نماید. او حتی در غزو ه‌های اُحُد و تبوک، به همراه طرفدارانش از سپاه اسلام جدا شد و در نبرد شرکت نکرد.

۲۲- اقدامات یهودیان در تقابل با مسلمانان و پیامبر چه بود؟

اگرچه رسول خدا با قوم یهود در مدینه پیمان صلح و اتحاد بسته بود، اما برخی از سران یهودی به خصوص رؤسای سه قبیله بزرگ آنان پیمان شکستند و با پیامبر و مسلمانان همکاری نکردند. حتی تعدادی از مردان سرشناس آنان با رسول خدا درشتی و جدل می‌نمودند. یهودیان از هیچ کوششی برای زنده کردن کینه و دشمنی میان مسلمانان دریغ نمی‌کردند. یکی از شاعران یهودی اشعاری درباره جنگ بُعث سرود که چنانچه پیامبر دخالت نمی‌کرد، تبدیل به فتنه‌ای بزرگ میان اوس و خزرج می‌شد. به هر حال، با دسیسه‌گری‌های یهودیان علیه مسلمانان، کانون خطری در برابر اسلام و حاکمیت آن در مدینه به شمار می‌رفت.

۲۳- اقدامات پیامبر در مقابل دسیسه‌های یهود چه بود؟

پیامبر ناگزیر از برخورد با قبیله‌های پیمان شکن و توطئه‌گر یهودی شد و طی سه لشکرکشی و محاصره نظامی به حضورشان در مدینه پایان داد. علاوه بر آن، تغییر قبله مسلمانان از بیت المقدس به سوی مکه، یکی دیگر از اقداماتی بود که به فرمان الهی و در پی بهانه جویی یهودیان انجام گرفت.

۲۴- چرا در سال نخست هجری، رسول خدا تصمیم به تشکیل نیروی دفاعی گرفت؟

پس از هجرت پیامبر و یارانش به مدینه، مشرکان قریش همچنان بزرگترین و سرسخت‌ترین دشمنان دعوت اسلامی باقی ماندند. قریش همچنین با بسیاری از قبیله‌های شبه جزیره عربستان و به طور خاص منطقه حجاز روابط سیاسی و تجاری داشت و می‌توانست آنها را علیه مسلمانان تحریک کند.

۲۵- مهم‌ترین اهداف عملیات‌های پیامبر در مقابل مشرکان چه بود؟

یکی از اهداف این عملیات‌ها، تهدید مسیر تجارت مشرکان مکه به شام و کسب غنیمت بود؛ زیرا آنان اموال مهاجران مسلمان را تصرف کرده بودند. در نتیجه تداوم سیاست تعقیب کاروان‌های تجاری قریش توسط مسلمانان، سرانجام در سال دوم هجرت جنگ بزرگی میان سپاه اسلام و لشکریان مشرک در مکانی موسوم به بدر صورت گرفت.

۲۶- در مورد جنگ بدر و نتیجه‌ی آن توضیح دهید؟

در نتیجه تداوم سیاست تعقیب کاروان‌های تجاری قریش توسط مسلمانان، سرانجام در سال دوم هجرت جنگ بزرگی میان سپاه اسلام و لشکریان مشرک در مکانی موسوم به بدر صورت گرفت.

در این جنگ، حدود ۳۰۰ رزمنده مسلمان بر ۹۵۰ جنگجوی قریشی پیروز شدند. غزوه بدر ضربه سنگین و جبران‌ناپذیری بر قریش وارد آورد و قدرت و موقعیت آنان را در منطقه حجاز تضعیف کرد. پس از آن، ساکنان آن منطقه گرایش بیشتری به رسول خدا و اسلام نشان دادند.

۲۷- نتایج جنگ احد و خندق را بنویسید؟

در سال‌های سوم و پنجم هجرت، سپاهی بزرگ از جنگجویان قبیله قریش و قبیله‌های هم‌پیمان آن، به قصد جبران شکست بدر و نابودی اسلام راهی مدینه شدند. فرماندهی سپاه قریش در این لشکرکشی‌ها به عهده ابوسفیان یکی از سران مشرک مکه بود. مشرکان در غزوه احد به موفقیتی نسبی دست یافتند، اما در جنگ خندق یا احزاب با وجود اینکه تمام نیرو و امکانات مادی و معنوی خود را بسیج کرده بودند، ناکام ماندند.

۲۸- مهم‌ترین پیامدهای جنگ خندق را بیان نمایید.

عقب‌نشینی قریش در جنگ خندق و کاهش فعالیت‌های نظامی آنان علیه اسلام، زمینه مساعدی را برای رسول خدا به وجود آورد که نفوذ خود را بر قبیله‌های اطراف مدینه و منطقه حجاز گسترش دهد. در نتیجه اقدامات تبلیغی و تحرکات نظامی مسلمانان، اسلام به مناطق خارج از مدینه نفوذ کرد و محدوده حکومت پیامبر وسعت بیشتری یافت.

۲۹- علت صلح حدیبیه چه بود و بین چه کسانی صورت گرفت؟

در ذی‌القعده سال ششم هجری، پیامبر به همراه جمعی از مسلمانان لباس احرام پوشید و برای انجام مراسم حج راهی مکه شد. مشرکان قریش مانع ورود آن حضرت و پیروانش به مکه شدند، اما در حدیبیه با پیامبر پیمان صلح بستند که به مدت ده سال میان دو طرف جنگ و خونریزی نباشد.

۳۰- قرآن از صلح حدیبیه به چه نام اشاره کرده و در چه سوره‌ای به آن اشاره شده است؟

قرآن این صلح را فتح و پیروزی آشکار برای اسلام معرفی کرده و گفته شده که سوره فتح در باره این رویداد تاریخی نزول یافته است.

۳۱- نتایج صلح حدیبیه را بنویسید.

پس از پیمان صلح حدیبیه، نفوذ و گسترش اسلام در منطقه حجاز و سرتاسر شبه جزیره عربستان به طور قابل توجهی افزایش یافت و مسلمانان در موقعیت برتری قرار گرفتند. در چنین شرایط تاریخی بود که حضرت محمد صلی‌الله‌علیه‌وآله، سران امپراتوری‌ها و دولت‌های بزرگ را به اسلام دعوت کرد.

۳۲- دعوت سران کشورها در چه سالی اتفاق افتاد و چه کسانی به دین اسلام دعوت شدند؟

برخی از منابع تاریخی نوشته‌اند که دعوت جهانی پیامبر از سال ششم هجری و پس از پیمان صلح حدیبیه آغاز گردید. از جمله گفته شده که در همین سال، سفیران رسول خدا، نامه‌های آن حضرت را به پادشاهان ایران، روم، غسان، مصر و حبشه و رؤسای برخی قبیله‌های بزرگ عرب رساندند.

۳۳- دعوت سران کشورها چه نتایجی داشت؟

طی سالهای هفتم و هشتم هجری تعدادی از حاکمان محلی در گوشه و کنار شبه جزیره عربستان مانند عمان، بحرین، نجران، یمن و ... یا به اسلام گرویده و یا از طریق پیمان‌های سیاسی و پرداخت جزیه، تابع حکومت مدینه شدند.

۳۴- علت اقدام پیامبر برای فتح مکه چه بود؟

حدود دو سال پس از پیمان حدیبیه، قریش و یکی از قبیله‌های هم‌پیمان، پیمان صلح حدیبیه را شکستند و تعدادی از افراد قبیله‌هایی را که هم‌پیمان مسلمانان بود، به قتل رساندند.

از این رو، پیامبر به سرعت نیروی ده هزار نفری را برای فتح مکه بسیج کرد. در رمضان سال هشتم هجرت مکه به صورت مسالمت‌آمیزی، آغوش خود را به روی سپاه اسلام گشود و کعبه از بت‌ها پاکسازی شد.

۳۵- پیامدهای فتح مکه را بیان نمایید؟

پس از آن قبایله‌های اطراف آن شهر نیز به تدریج اسلام را پذیرفتند. مورخان سال نهم هجری را سال وفود یا سال اسلام آوردن قبایله‌ها نامیده‌اند. در این سال هیئت‌های نمایندگی قبایله‌های مختلف عرب از هر سو به مدینه آمدند و ضمن پذیرش اسلام، فرمانبرداری خود را از رسول خدا اعلام نمودند.

۳۶- سال وفود چه سالی است؟

پس از فتح مکه قبایله‌های اطراف آن شهر نیز به تدریج اسلام را پذیرفتند. مورخان سال نهم هجری را سال وفود یا سال اسلام آوردن قبایله‌ها نامیده‌اند. در این سال هیئت‌های نمایندگی قبایله‌های مختلف عرب از هر سو به مدینه آمدند و ضمن پذیرش اسلام، فرمانبرداری خود را از رسول خدا اعلام نمودند.

۳۷- چرا پیامبر در حجه‌الوداع جانشین خود را انتخاب نمود؟ و چه کسی را به عنوان جانشین خود معرفی کرد؟

در آن زمان عمده نگرانی آن حضرت مربوط به آینده امت اسلامی بود. از این رو، رسول خدا در پایان مراسم حج و پیش از آنکه حجاج از هم جدا شوند، در مکانی به نام غدیر خم، طی خطبه‌ای طولانی، مهم‌ترین وصیت خود را ایراد کرد. آن حضرت در این خطبه ضمن معرفی علی علیه‌السلام به جانشینی خویش، ختم نزول آیات قرآن و اتمام رسالت خود را اعلام کرد.

۳۸- پیامبر در چه تاریخی و در کجا رحلت نمودند؟

حضرت محمد صلی‌الله علیه و آله، سرانجام در ۲۸ صفر سال ۱۱ در مدینه از دنیا رفت و در یکی از اتاق‌های منزلش به خاک سپرده شد.

۳۹- روش حکومتداری پیامبر را توضیح دهید؟

۱- حکومتی را که پیامبر در مدینه بر پایه امت اسلامی بنیان نهاد، بسیار ساده و فاقد تشکیلات و سلسله مراتب گسترده بود.
۲- رسول خدا، کاخ و نگهبان شخصی نداشت و در دوران زمام‌داری او از تشریفات و تجملات مرسوم در دربار پادشاهان و سایر فرمانروایان خبری نبود.

۳- آن حضرت مسجدالنبی در مدینه را مرکز حکومتی خویش قرار داد و از آن جا به اداره امور می‌پرداخت. مسجد، مرکز عبادت، آموزش و انجام امور سیاسی، اداری و نظامی به شمار می‌رفت.

۴- پیامبر، در خیلی از مسائل حکومتی به ویژه جنگ و صلح، پس از مشورت با اصحاب و بر پایه خرد جمعی تصمیم‌گیری می‌کرد و از خودکامگی و استبداد اجتناب می‌ورزید. برای مثال، پیش از جنگ احد، با یارانش درباره چگونگی مقابله با مشرکان به مشورت پرداخت. با وجود آنکه نظر پیامبر بر آن بود که در مدینه با دشمن روبه رو شوند، اما تسلیم نظر اکثریت جوانی شد که می‌خواستند در بیرون از شهر با سپاه دشمن بجنگند.

۴۰- ویژگی‌های سپاه و مدیریت امور نظامی پیامبر را بنویسید؟

۱. در حکومت پیامبر، جهاد و دفاع وظیفه تمام مسلمانی بود که توانایی انجام آن را داشتند. مسلمانان به خاطر حضور در سپاه و شرکت در جنگ حقوق نمی‌گرفتند، اما از غنیمت‌های جنگی سهم خود را دریافت می‌کردند.

۲. هزینه تأمین جنگ‌افزارهای نظامی مانند سلاح، اسب و سایر تجهیزات جنگی نیز به عهده جنگاوران بود.

۳. رسول خدا، همواره به نظم و آمادگی رزمی مسلمانان اهمیت می‌داد و بر تمرین‌های نظامی سپاه نظارت دقیق داشت.

۴. ایشان در تنظیم لشکر، شیوه متعارف آن عصر را به کار می‌بست و نیروهای نظامی را به پنج گروه: مقدمه، قلب، میمنه (سمت راست)، میسرّه (سمت چپ) و ساقه (عقبه) تقسیم می‌کرد.

۴۱- اقدامات پیامبر در زمینه تعلیم و تربیت را بنویسید.

۱. اسلام تأکید فراوانی بر کسب علم و دانش دارد. رسول خدا نیز توجه خاصی به تعلیم و تربیت داشت و آن را در اولویت امور قرار داده بود.

۲. آن حضرت پس از جنگ بدر، شرط آزادی هر یک از اسیران باسواد را آموزش خواندن و نوشتن به ده تن از مسلمانان تعیین کرد.

۳. پیامبر مرتب معلمانی را برای تعلیم قرآن و احکام اسلام به سوی شهرها و قبایل مختلف می‌فرستاد.

۴. همچنین احادیثی از رسول خدا درباره لزوم کسب و علم و دانش نقل شده است.

۴۲- منابع مالی و شیوه گردآوری و توزیع آنها توسط پیامبر را بنویسید.

۱. زندگی اقتصادی مسلمانان در زمان رسول خدا، ساده بود و پیامبر با منابع مالی محدودی که در اختیار داشت به اداره امور می پرداخت. از جمله این منابع، غنایم جنگی، زکات (صدقات) و جزیه بودند.
۲. پیامبر برای گردآوری، حفظ و توزیع منابع فوق افرادی را برمیگزید. چهار پنجم غنایم جنگی میان جنگاوران تقسیم می شد و یک پنجم آن (خمس)، به خدا، رسول، خویشان او و یتیمان، فقیران و در راه ماندگان تعلق داشت.
۳. جزیه، مالیات سرانه ای بود که به مردان بالغ اهل کتاب (یهودیان، مسیحیان و زرتشتیان) که به لحاظ مالی توانایی پرداخت آن را داشتند، تعلق می گرفت. زکات را مسلمانان می بایستی پرداخت نمایند.
۴. پیامبر پس از آنکه مناطق یهودی نشین خیبر، فدک و تیماء را به جنگ گشود، به یهودیان ساکن آن مناطق اجازه داد، همچنان بر روی زمین های آنجا کشاورزی کنند و نیمی از محصول سالانه را به حکومت اسلامی بپردازند؛ اما حق تصرف در آن زمین ها از آن رسول خدا بود.

۴۳- خلق و خوی و ویژگی های اخلاقی رسول خدا را بیان نمایید.

۱. پیامبر در زندگی همدم و معاشر دیگران بود و هیچ گاه ادعای رفتارهای خارق عادت و برخلاف سیر طبیعی جهان را نداشت.
۲. تنها یک ویژگی ایشان را از دیگر مردم متمایز می ساخت و آن این بود که پروردگار او را برگزیده و وحی خویش را بر قلب آن حضرت نازل گردانیده بود.
۳. رسول خدا چهره ای گشاده و خنده رو و قلبی مهربان داشت. زیاد سخن نمی گفت و زبان به نفرین و دشنام و بدگویی نمی گشود. شنیده نشد که مسلمانی را لعن و نفرین کند.
۴. هرگز همسر یا اعضای خانواده خود را نیاززد و کمترین بهانه را در عذرخواهی برای گذشت از خطا و گناه دیگران می پذیرفت.
۵. او بر دشمنان اسلام تاخت، اما پس از تسلیم شدن، با آنان به ملایمت رفتار کرد و در صدد انتقام جویی بر نیامد.
۶. زندگی پیامبر از جمله خوراک، پوشاک و مسکن او بسیار ساده بود.
۷. رسول خدا در کارهای خانه کمک می کرد و علاقه و رغبتی فراوان به پاکیزگی و نظافت داشت.